

22.12x25.94	1	עמוד 26	מקור ראשון - בעזרת השם	07/2019	69091067-8
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

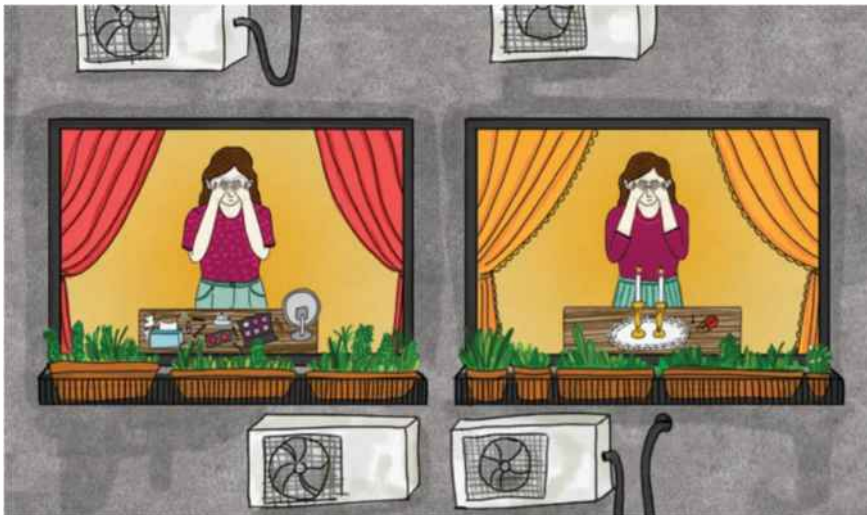
יולי אדלשטיין

כיכר השבת

/ יולי אדלשטיין

רבים בטוחים שאין פתרון לסוגיית יום המנוחה, והם טועים. מדוע שבקריית־ארבע ובקריית־ביאליק תיראה השבת אותו דבר?

איור: שרון ארדיטי

בשנים הראשונות לחייה של התנועה הציונית הרבו מנהיגיה להתהדר בהישג יוצא דופן: תמימות דעים בין דתיים וחילונים. פינסקר סיים את נאומו בוועידת קטוביץ' בהצהרה חגיגית על כך ש"באלום זה היינו עדים לכך כיצד [...] צעירים וזקנים, יראי שמים אדוקים וחניכי המדע המודרני, הושיטו איש לרעהו יד אחים". קצת יותר מעשור אחר כך אמר הרצל דברים דומים, בנאום שפתח את הקונגרס הציוני הראשון: "כבר הצליחה הציונות להגשים דבר מופלא, שנחשב לפני כן בלתי אפשרי: הקשר ההרוק בין היסודות המודרניים ביותר של היהדות עם השמרניים ביותר". אבל האמת היא שכבר אז "הקשר ההרוק" היה יותר משאלת לב מאשר מציאות ממשית. מתקופת הקונגרסים, דרך ימי קום המדינה ועד היום הזה, המתח בין דתיים לחילונים רק הולך ומחריף.

ניקח לדוגמה שאלה בת ימינו המעסיקה את אזרחי ישראל: משמעות השבת במרחב הציבורי. השאלה הזו כבר הפילה ממשלה בישראל, והיא גורמת באופן סדרתי למשברים קואליציוניים שגם אחרי יציאת שלושה כוכבים לא נראה להם פתרון באופק.

זו הסיבה שרבים בטוחים שלסוגיית השבת אין פתרון; ולא רק לה אין, אלא גם לשאר השאלות שמלכות את המתח הדתי-חילוני בישראל. הם סבורים שצריך פשוט לקיים את מה שכבר הוסכם, ולהקפיא את המצב: "שמור את הסטטוס־קו לקדשו". אבל זו טעות. אי אפשר לשמור בקירור את המציאות הישראלית החמה והדינמית, והסכם שביתת נשק ארוך-טווח הוא אף פעם לא תשובה טובה לבעיות עומק חברתיות. אני מאמין שדווקא יש פתרון, אבל כדי להגיע אליו אנחנו חייבים להחליף את הפותר.

ההנחה המקובלת בישראל היא שמי שאמור לפתור את הסוגיות הגדולות, כמו השבת, הם מאה ועשרים חברי

היו סגורים ולא תהיה תחבורה ציבורית, ובאחר להפך. המרחב העירוני הוא נוח יותר לפשרה מאשר זה הלאומי: אנחנו מכירים מקרוב את השכן ממול, ולכן גם מכבדים את אורחות חייו. דווקא משום שתחום השיפוט שלה קטן ואישי יותר, בשכונה קל יותר להגיע להסכמה מאשר במליאה.

האם זה אומר שמדינת ישראל, כמדינה, צריכה להסתלק מאחריותה בנושא השבת או בשאר סוגיות הדת והמדינה? ממש לא. כיושבי־ראש הכנסת מעולם לא ניהלתי ולעולם לא אנהל דיון בשבת; מעולם לא התקיים ולעולם לא יתקיים טקס ממלכתי בשבת; מסורת ישראל הייתה ולעולם תמשיך להיות המעיין שממנו אנחנו שואבים רוח, תקווה ואמונה. אבל הפעילות הנמרצת שלנו בניסיון למצוא את נוסחת השבת האחת והיחידה לא חיזקה את "הקשר ההרוק" בין דתיים לחילונים, אלא רק העמיקה את הקרע; עכשיו הגיע הזמן שהמדינה תיתן לפותרים אחרים לנסות את כוחם ותעשה בעצמה את המעשה השבתי ביותר: תנוח. ■

הכנסת. אבל כמו שלא הכול שפיט, כך גם לא הכול חקי; לפעמים את השאלות הגדולות יכול לפתור דווקא פותר קטן. החוקים שמתקבלים בכנסת מחילים נורמה עקרונית אחת על המדינה כולה, אבל איזו סיבה הגיונית יש לכך שבקריית־ארבע, קריית־גת וקריית־ביאליק השבת תיראה אותו דבר? למה זה הכרחי שאם ברחוב ז'בוטינסקי בפתח־תקווה המסעדות סגורות בשבת, כך יהיה גם ברחוב ז'בוטינסקי בתל־אביב? כאשר המטרה היא להכניס את כל שלל האפשרויות לסדר הצר של החקיקה, התוצאה היא רק המשך אינסופי של המחלוקת.

אבל אם במקום הכנסת, הערים והרשויות המקומיות יהיו הפותרות האולטימטיביות לשאלות האלו – גם הפתרון ימצא. בעצם לא יהיה זה פתרון, אלא פתרונית: כאלו שלא מחייבים את כולם, אבל כן מתאימים לכולם. בעיד אחת יסגרו את כל הרחובות מעשר דקות לפני קבלת שבת ועד עשר דקות אחרי ערבית, ובאחרת הרחובות יהיו הומי אדם. ביישוב אחר כל העסקים